

Pas a desnivell

La corda fluixa

El camí de la incerta democràcia que hem emprès està empedrat de sobresalts. En aquest país, i en les altres col·lectivitats més o menys organitzades d'arreu del món, el conjunt social dona mostres freqüents de cretinisme. És un fenomen alarmant, perquè l'autor i el protagonista és l'espècie humana. Amb el cor a la mà, no en podem pas donar la culpa al paisatge.

Aquí vivim sota el fantasma de la desestabilització, que forma part de les nostres inquietuds quotidianes i és un element primordial de comentaris i converses. Se'ns ha clavàt tant a l'ànima que ja hi brodem, hem arribat a establir una extensa gradació de possibles desestabilitzacions. Hi ha qui les tem i hi ha qui les desitja, però en el fons tots hi treballem, sembla que exerceixi damunt nostre una fascinació fatal, com la de la ruleta russa.

De tant parlar-ne i especular-hi, ens trobem amb situacions curiosíssimes. Quan es produeix un atemptat terrorista, s'inicia un suspens d'hores o de dies. «Encara no l'ha reivindicat ningú», ens diuen. S'obre un compàs d'espera, que s'aprofita per formular hipòtesis sobre el calibre de les càpsules trobades al lloc del succés, sobre les declaracions d'uns testimonis que solen ésser esmunyedissos i contradictoris, i sobre la interpretació que hi donen articulistes de signe divers. Finalment, s'aclareix l'enigma: una veu anònima telefona a un diari —generalment de «provincies»— i atribueix el fet a una determinada organització. Ja està. El crim es comptabilitza i es posa a la llista corresponent, a punt per a extreure'n les conclusions que més convinguin.

És una manera de procedir que no acaba de convèncer, perquè es presta a combinacions molt variades. És un estat de coses ideal per al bon funcionament de grups mafiosos (sense motivacions polítiques), de bandes de gàngsters i fins i tot de les sucursals d'una nebulosa internacional del crim que hi ha qui afirma que existeix realment. Es pot cometre un delictes contra la vida o contra la propietat, sense que hi tingui res a veure la política, i telefonar després a qualsevol diari, carregant el mort a les sigles més aparents. Pot pasat que l'organització assenyalada no ho desmenteixi, per creure que la propaganda gratuïta els va bé.

Hi ha, a més, una forta temptació peri-

Reagan, en la presa de possessió, digué que cal alliberar els americans del terror...

llosa, capaç d'atreure les apetències desestabilitzadores de grups ultres. Un atac ben organitzat contra ells mateixos els pots servir admirablement de pretext per a «desestabilitzar». La història és plena de casos que il·lustren aquest estil d'autocrear-se motius de reacció. Fa poques setmanes, la premsa de tot el món va portar la notícia que els familiars d'un ciutadà alemany sentenciat i executat pels nazis (com a un dels culpables de l'incendi del Reichstag), han aconseguit de les autoritats de la República Federal que vindiquessin la memòria d'aquell pobre parent que fou víctima d'una falsa acusació. S'ha dit, s'ha escrit i s'ha comentat llargament que l'incendi del Reichstag fou obra dels nazis, per a donar a Hitler el pretext d'eliminar els seus enemics polítics. Si amb aquesta proposta de reflexió no n'hi hagués prou, es pot recórrer a moltes altres citacions.

La terbolesa i el confusionisme que es generen són molt greus per a les esperances democràtiques. No tan sols ens allunyen d'aconseguir una raonable igualtat entre els vivents, sinó que estableixen una irritant distinció entre els morts: n'hi ha que desastabilitzen molt i d'altres que no desastabilitzen gairebé gens. Unes diferències massa ostensibles perquè no fereixin la sensibilitat. El terrorisme obert, que per la seva brutesa criminal mereix una condemna-

unànime, també s'aprofita per disimular unes altres malifetes, sobretot de caràcter social i econòmic. No es veuen tant, no semblen tan pertorbadores, però hi ha la temença que al capdavant seran elles les qui ho engegaran tot a rodar. Les grans companyies sense rostre, que han substituït la fesomia d'uns amos coneguts per milers de tentacles que ho envaïxen tot, no tenen manies ideològiques que els facin nosa moral. Només tenen uns objectius de lucre i un eixam de còmplices en totes les esferes de poder.

És revelador que en la pintoresca presa de possessió de Ronald Reagan, amaniada amb la presència d'un jove militar ple de medalles que cantava, la d'un sacerdot que feia sermons presbiterians i de la d'una negra que també cantava, el nou president pronuncià un discurs de volada èpica, més aviat vague. Però en la part de declaració de propòsits, digué una frase simptomàtica: «Hem d'alliberar els americans del terror d'un cost de la vida que s'eleva d'una manera incontrolable».

Si ells, els ciutadans de la nació més poderosa, estan aterroritzats per aquesta mena de terror —tot i que en el seu país compten amb una variada gamma de terrorisme—, ja podem dir que pobres de nosaltres. La nostra corda té punts molt més dèbils que la seva. ● PERE CALDERS